

**Dreptul Bancar și al afacerilor în Era Digitală: de la
Reglementarea Tradițională la Guvernanța Platformelor,
Criptoactivelor și Inteligenței Artificiale**

REZUMAT TEZĂ DE ABILITARE

**Conf. univ. dr. Dragoș Mihail Mănescu
Facultatea de Drept
Academia de Studii Economice din București**

REZUMAT

(Rezumat în limba română)

Teza de abilitare de față, intitulată „Dreptul Bancar și al afacerilor în Era Digitală: de la Reglementarea Tradițională la Guvernanța Platformelor, Criptoactivelor și Inteligenței Artificiale”, reunește rezultatele academice, didactice și de cercetare pe care le-am obținut și pe care le aduc în susținerea cererii de atestat de abilitare în domeniul Drept bancar și al noilor tehnologii (Științe juridice), în cadrul Școlii Doctorale a Academiei de Studii Economice din București.

Ea reflectă un program de cercetare coerent și constant pe care am încercat și, în mare măsură cred că am reușit, să-l articulez în jurul a ceea ce am sistematizat, pentru coerență și ușurință în raportare, în patru axe/arii tematice majore, fiecareia dintre ele corespunzându-i lucrări academice deja publicate.

Ceea ce consider a fi **prima arie de cercetare** o constituie dreptul bancar și financiar, susținută de monografiile „Regimul juridic al societăților bancare”, „Protecția consumatorului de servicii bancare și financiare” și „ESG în materie bancară”, de lucrarea „Protecția consumatorului de servicii bancare. Soluționarea alternativă a litigiilor”, precum și de cursul universitar „Drept bancar”. În aceste lucrări am urmărit să aduc un aport în contribuții doctrinare care să analizeze, să sistematizeze, să dezvolte materia de referință și, în același timp, să provoace atât cercetătorii cât și practicienii, fie ei avansați, ori novici. Am propus, mai întâi, conceptualizarea băncilor ca „întreprinderi de interes public” și o clasificare funcțională a operațiunilor bancare. Am tratat apoi, într-o manieră integrată, secretul bancar în raport cu obligațiile decurgând din GDPR și din legislația privind prevenirea spălării banilor și am analizat clauzele abuzive din contractele bancare în lumina jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, cu trimitere la cauzele Kásler, Banco Español de Crédito și Aziz. Un loc aparte îl ocupă supravegherea prudențială în cadrul Mecanismului Unic de Supraveghere precum și calificarea ESG ca normă juridică pluristratificată: aici am insistat asupra tiparului prin care normele de tip soft law se transformă în hard law, așa cum se observă în trecerea de la Principiile pentru Servicii Bancare Responsabile către cerințele obligatorii cuprinse în CSRD și CRD VI. În strânsă legătură cu acest demers, am realizat și o cartografiere sistematică a obligațiilor ce revin Băncii Centrale Europene și Autorității Bancare Europene în privința organelor de conducere ale instituțiilor de credit, în materia gestionării riscurilor ESG.

A doua direcție de cercetare privește tehnologia blockchain, DeFi și FinTech și este ilustrată de articolul „Blockchain Technology, Perspectives of a New Way of Banking”, apărut în European Business Law Journal (1/2024) și lucrări subsecvente. Materialul se numără printre acele analize juridice sistematice din doctrina română care abordează DeFi și criptoactivele din perspectiva dreptului bancar european. Pornind de la distincția, privită din unghi reglementar, dintre blockchain-urile cu permisiune și cele fără permisiune, am comparat DeFi și CeFi pe șapte dimensiuni juridice și am propus calificarea împrumuturilor flash (flash loans) drept operațiuni de credit sui generis. M-am oprit, de asemenea, asupra compatibilității contractelor inteligente (smart contracts) cu dreptul european al contractelor și am criticat excluderea DeFi din sfera de aplicare a MiCAR, avansând criterii obiective pentru ceea ce ar însemna o „descentralizare completă”. Tot aici am identificat categorii de riscuri sistemice specifice DeFi și am formulat conceptul de „reglementare încorporată” (embedded regulation), *ex ante*, gândit ca o completare a supravegherii tradiționale, exercitate *ex post*.

Urmează apoi, în ordine, aria consacrată protecției datelor cu caracter personal în era inteligenței artificiale și are drept reper articolul „Strengthening Data Protection in a Rapidly Changing Digital Era” (Annales Universitatis Apulensis, Series Jurisprudentia, 28/2025). Am analizat aici, în mod sistematic, temeiul juridic al antrenării modelelor de inteligență artificială

pe date colectate de pe internet prin scraping, problematica sandbox-urilor iar din cazurile Garante-ChatGPT și DeepSeek am desprins o serie de principii doctrinare. O atenție deosebită am acordat Opiniei EDPS din octombrie 2025 privind modelele de IA, cu accent pe consecința pe care o produce în planul inversării sarcinii probei în materia anonimizării. Examinând arhitectura bazată pe risc a Regulamentului UE privind inteligența artificială (EU AI Act) și raporturile sale cu GDPR, am propus, în final, o metodologie proprie, structurată în etape, de conformitate integrată AI Act/GDPR, destinată instituțiilor financiare.

Ultima, dar nu cea din urmă, **a patra arie de interes** vizează reglementarea piețelor digitale și se sprijină pe comentariul legislativ „Considerations on the Digital Markets Act, The Way to a Fair and Open Digital Environment” (European Business Law Review, Kluwer Law International, 35(2)/2024). Demersul pornește de la o analiză critică a inconsecvențelor interne ale articolului 3 din DMA, referitor la criteriile de desemnare a controlorilor de acces (gatekeepers), pentru care am propus un test obiectiv menit să deosebească fragmentarea artificială a serviciilor de cea legitimă. Am susținut, de lege ferenda, introducerea unei răspunderi civile și penale personale a administratorilor pentru neconformarea la DMA și am evidențiat dificultățile metodologice ale investigațiilor de piață derulate de Comisie. Comparatia dintre DMA și DMCCA 2024 din Regatul Unit, alături de analiza a ceea ce numim „Efectul Bruxelles” care se conturează în acest domeniu, întregesc această direcție de cercetare.

Partea a doua a tezei conturează planul de cercetare pentru perioada următoare. L-am organizat în jurul viitoarei activități de îndrumare doctorală, pe care abilitarea urmează să o deschidă, și al coordonării de teze de doctorat, dar și în jurul unor lucrări de anvergură: o monografie dedicată criptoactivelor și dreptului finanțelor digitale în Uniunea Europeană, un tratat de drept al platformelor digitale (DMA, DSA și concurența digitală), respectiv un studiu comparativ privind protecția drepturilor fundamentale în era inteligenței artificiale. Teza se încheie cu o serie de concluzii prin care îmi exprim convingerea că dreptul nu doar că trebuie, ci și poate să țină pasul cu revoluția digitală și cu tranziția către sustenabilitate, cu condiția unei cercetări interdisciplinare riguroase, în stare să apropie analiza juridică de expertiza economică și de cea tehnologică.